Esiopetuksen opetussuunnitelmaan perustuva lukuvuosisuunnitelma

Kalevanharjun esiopetus, Sairaalakatu

Vuodet: 2026 - 2027

Sisällysluettelo

3. Kiusaamisen ehkäiseminen

3.1. Suunnitelma ryhmäyttämisestä

3.2. Toimenpiteet kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäisemiseksi ja niihin puuttumiseksi

4. Pedagogiset painopisteet

4.1. Painopiste 1: Lukutaitotyön ja monilukutaidon vahvistaminen

4.2. Painopiste 2: Liikunnallisen elämäntavan vahvistaminen

3. Kiusaamisen ehkäiseminen

Kiusaamisen ehkäiseminen ja myönteisen vuorovaikutuksen vahvistaminen ovat läpileikkaava osa esiopetuksen toimintakulttuuria. Turvallista ja yhteisöllistä esiopetusta rakennetaan ennakoivasti:

- *ryhmäyttämällä*
- *vahvistamalla tunne- ja vuorovaikutustaitoja*
- *aikuisten sensitiivisen läsnäololla*
- *yhteisillä toimintatavoilla*

***Miten minulla menee -kyselyn** tekevät työntekijät haastatellen kaikkia esioppilaita esiopetuksessa (liite 4). Miten minulla menee -kyselyn vastaukset toimivat keskustelun herättäjänä sekä yhteisöllisessä opiskeluhuollossa että huoltajien kanssa, mutta myös tausta-aineistona koulun kanssa työstettävään suunnitelmaan kiusaamisen ehkäisystä.*

***Miten minulla menee -kyselyn koonti (yksi per yksikkö) palautetaan 16.10.2026 mennessä tämän linkin kautta** Esiopetuksen kiusaamiseen liittyvä yksikkökohtainen koonti – Täytä lomake*

3.1. Suunnitelma ryhmäyttämisestä

- *Miten ryhmäytätte lapset?*
- *Miten varmistamme, että lapsi saa kokemuksen osallisuudesta?*

Sinisiivet

Lukukauden alussa panostetaan erilaisiin nimi-, yhteis- ja ryhmäytymisleikkeihin. Annetaan heti aluksi kotiin viemisiksi tutustumislomake, jonka kotiväki saa kotona täyttää. Lomake sisältää muun muassa kysymyksiä lapsen mielenkiinnonkohteista, kaveritaidoista sekä vahvuuksista. Vastaukset käydään yhdessä läpi.

Leikin valinnassa käytössä jokaisen omat nimilaput. Vahvistetaan, että kaikki oppii kaikkien nimet. Leikkeihin valitaan leikkikaverit välillä itse, välillä aikuisen johdolla, jotta monenlaiset leikkijät leikkisivät yhdessä, eikä leikittäisi aina sen saman kaverin kanssa.

Luetaan ja puhutaan paljon tunne- sekä kaveritaidoista. Ristiriitatilanteet ratkotaan heti. Ollaan mukana lasten välisissä vuorovaikutustilanteissa ja kannustetaan lapsia ratkomaan ristiriitatilanteita myös itsenäisesti. Ryhmälle laaditaan yhdessä aikuisten kanssa lukukauden alussa yhteiset säännöt, jotka lapset omalla allekirjoituksellaan sitoutuvat noudattamaan niitä.

Havainnoidaan lasten mielenkiinnonkohteita, ajatuksia ja ideoita arkisissa tilanteissa. Pidetään lasten palaveri, jossa jokainen saa kertoa omia toiveita toiminnan suhteen ja mitä haluaisivat eskarissa oppia tulevan vuoden aikana.

Kultasiivet:

Aikuiset toimivat malleina yhteistyötaidoista. Aikuiset ohjaavat yksilöllisesti lasta toimimaan ryhmän jäsenenä ja toimimaan sosiaalisesti hyväksyttävillä tavoilla vertaistensa kanssa.

Syksyllä toiminnassa korostuvat vuorovaikutustaitojen harjoittelu, toimiminen erilaisissa pienryhmissä ja koko ryhmän tilanteissa. Lapset saavat vähitellen tutustua ryhmän jäseniin ja saavat vahvaa ohjausta yhteisiin hetkiin. Sosiaalisten tilanteiden kuormittavuus on meillä kuitenkin aina huomioitavana tekijänä.

3.2. Toimenpiteet kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäisemiseksi ja niihin puuttumiseksi

Kuvatkaa

- *miten yksikössänne käsitellään tunteita sekä toimet kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäisemiseksi ja niihin puuttumiseksi.*
- *miten lapsia kannustetaan tunnistamaan omat ja toisten vahvuudet.*

Hyödyntäkää koulun kanssa yhdessä tehtävää suunnitelmaa oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä 2026-2027 (löytyy Power Apps:sta) ja Tampereen kaupungin opiskeluhuoltosuunnitelmaa 2026-2028, joka sisältää esi- ja perusopetuksen yhteisen osion.

Kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäiseminen | Opetushallitus (oph.fi)

Kohti turvallista koulua -materiaaleja (päivittyvät lukuvuoden aikana)

Tunnekasvatusmenetelmä tai -suunnitelma	**Toimet kiusaamisen jne. ehkäisemiseksi ja puuttumiseksi**	**Miten lapsia kannustetaan tunnistamaan omat ja toisten vahvuudet?**	**Koulun kanssa yhdessä sovittua, esim. toimintamalli**
- Yhteinen kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma Kalevanharjun päiväkodin kanssa	- myönteinen vuorovaikutus - ryhmäytyminen - turvataidot	- leikit, laulut - kehut, kannustus - yleinen ilmapiiri	

4. Pedagogiset painopisteet

Lukuvuoden aikana esiopetuksessa painotetaan lapsen monilukutaidon, liikunnallisen elämäntavan ja luontosuhteen vahvistamista. Painopisteet kytkeytyvät esiopetuksen laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin ja toteutuvat kaikessa arjen toiminnassa lasten osallisuutta ja vahvuuksia huomioiden.

Kirjatkaa tämän lukuvuoden konkreettisia toimia kolmessa painopisteessä.

Oppimisympäristöä kehitetään yhdessä lasten kanssa. Henkilöstö ymmärtää oppimisympäristön laajasti sisältäen fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ulottuvuuden sekä digitaaliset ja ulkopedagogiset oppimisympäristöt.

Esiopetusryhmien välinen yhteistyö ja yhteisopettajuus on keskeisiä toimintamalleja esiopetuksessa. Hyödyntäkää liitteistä löytyviä Painopisteiden tukimateriaaleja (LIITE 1), Leikin havainnoinnin materiaaleja ja suunnitelmapohjaa (LIITE 9), Lukeva Tampere -ohjelman toimenpiteitä lukutaitotyössä (LIITE 2) sekä Yhteisöllisen opiskeluhuollon materiaaleja (LIITE 8) mm. tunnetyöskentelyssä.

4.1. Painopiste 1: Lukutaitotyön ja monilukutaidon vahvistaminen

Yhdenvertaisuuden vuoksi on tarpeen määritellä lukutaitotyöhön toimenpiteet, jotka minimissään toteutetaan kaikissa kaupungin esiopetuksen lapsiryhmissä.

Kirjatkaa konkreettinen suunnitelma, miten toteutatte alla olevia toimenpiteitä yksikössänne. Mikä on erityinen lukutaitotyön kehittämiskohteenne tänä lukuvuonna (valitkaa liiteestä 2.)?

1. *Panostetaan monilukutaitoa tukevaan vuorovaikutukseen lasten kanssa, kuten selkeään puheeseen ja sitä tukeviin kuviin sekä asioiden ja ympäristöjen nimeämiseen.*
2. *Toteutetaan ääneen lukeminen tai vuorovaikutukselliset kielellä leikittelyt, kuten loruttelu, riimittely ja laulaminen osana arkea vähintään 10 minuuttia päivässä.*
3. *Tehdään lukeminen näkyväksi teemapäivillä ja -viikoilla järjestämällä vähintään yksi kirjatori tai lempikirjanäyttely toimintakaudella.*
4. *Jaetaan ja vahvistetaan henkilöstön osaamista KUKA-vastaavien ja yhteisten keskustelujen kautta.*
5. *Hyödynnetään Lukeva varhaiskasvatus -kyselyä yksikön toiminnan arvioinnissa ja kehittämisessä.*
6. *Valitaan ryhmään tai yksikköön vuosittainen oma lukutaidon kehittämisteema (liite 1) ja kirjataan se pedagogisiin suunnitelmiin. Kirjataan myös toimenpiteet teeman kehittämiseksi.*

Kuvatkaa, miten toteutatte monilukutaidon eri osa-alueita esiopetustoiminnassa.

Monilukutaito sisältää erilaisia lukutaitoja, kuten peruslukutaidon, numeerisen lukutaidon, kuvalukutaidon ja medialukutaidon. Monilukutaitoon liittyy laaja tekstikäsitys, jonka mukaan tekstit voivat olla muun muassa kirjoitettuja, puhuttuja, audiovisuaalisia tai digitaalisia. (Tampereen kaupungin esiopetuksen opetussuunnitelma 2025)

***KieliPeda-työvälinettä** käytetään esiopetuksessa tukemaan kielitietoisen esiopetuksen toteuttamista. Työväline auttaa ja tukee tiimejä kielellisesti vastuullisen pedagogiikan toteuttamisessa. KieliPeda-työvälineestä hyötyvät kaikki esioppilaat lapsen kielitaustasta riippumatta.*

- *KieliPeda-työväline: kielitietoisen oppimisympäristön arviointi (henkilöstön toiminta, oppimisympäristö, lapsen osallisuus)*

Kultasiivet-erityisryhmässä oppimisympäristössä on esillä yksinkertaisia arjen tilanteisiin liittyviä kuvia, jotka rohkaisevat kuvailmaisuun, aikuisten johdonmukainen toiminta tukee kuvakommunikointia. Leikkivälineissä on tarjolla numero- ja kirjaintaitoon kannustavia välineitä. Oppimisen tavoitteet ovat yksilöllisiä.

Ryhmässä jakaudutaan pienryhmiin, joissa harjoitellaan kommunikointia itselle sopivilla välineillä ja menetelmillä, kuten kuvilla, kuvakansiolla tai tabletilla, jossa on kuvakommunikointiohjelma.

Medialukutaitoon tutustutaan vähitellen yhdessä aikuisten kanssa.

Sinisiivet;

Oppimisympäristössä näkyvillä aakkoset, numerot, kuvia ym. Luetaan paljon kirjoja ja kannustetaan jo lukemaan oppineita lukemaan itsekin. Käydään säännöllisesti kirjastossa lainaamassa kirjoja sekä hyödynnämme muita kirjaston tarjoamia palveluja (esimerkiksi Mediapassi). Käytetään hyödyksi Ipadejä ja

muita digitaalisia välineitä, kuten eskarikirjan digimateriaaleja. Harjoitellaan kirjainten ja numeroiden kirjoitussuuntia ja aakkoskerho kokoontuu säännöllisesti. Päivittäin lukuhetki, jolloin aikuinen lukee lapsille. Viikoittain kikatusta koulun kielen opettajan vetämänä.

Askarrellaan erilaisia logoja ja symboleja (esim. jääkiekkojoukkueet hamahelmistä). Käytetään erilaisia aisteja ja erilaista materiaaleja hyväksi. Tutustutaan viittomiin, kalenteriasioiden ja laulujen muodossa.

4.2. Painopiste 2: Liikunnallisen elämäntavan vahvistaminen

1.8.2026 voimaan tullut perusopetuslain muutos velvoittaa esi- ja perusopetuksen edistämään liikunnallista elämäntapaa. Uudistuksessa liikunnallisen elämäntavan edistäminen on lisätty tavoitteeksi erityisesti osana toimintakulttuurin kehittämistä.

1. Arvioikaa yksikkönne toimintakulttuuria liikkumisen edistämisen näkökulmasta. Suositeltavaa on käyttää Liikkuvan varhaiskasvatuksen nykytilan arviointia.

2. Valitkaa arvioinnin perusteella 1-3 kehittämiskohdetta lukuvuodelle alla olevista osa-alueista:

- *Toiminnan organisointi*
- *Liikkumisen lisääminen*
- *Motoriset taidot ja toiminnallisuus*
- *Osallistuminen ja osallisuus*
- *Oppimisympäristöt*
- *Yhteistyö lasten liikkumisen edistämiseksi*

3. Kirjatkaa konkreettiset toimenpiteet, miten toteutatte kehittämiskohteita toiminnassanne.

Linkkejä toteutuksen tueksi:

- *Liikkumisen vuosikello | Tasku*
- *Liikkumisen materiaalipankki | Tasku*
- *Liikkuva varhaiskasvatus tukisivusto*

Sinisiivet:

1. Ryhmälle tulee päivittäin liikuntaa mm. portaita ylös alas mentäessä, sillä siirtymät syömään ja ulos tapahtuvat niiden kautta. Päivittäin ulkoillaan sekä aamulla että iltapäivällä. Sisällä tuokioihin sisällytetään liikunnallisia lauluja tai muita "taukojumppa"-tyylisiä hetkiä. Siirtymätilanteissa kannustetaan lapsia liikkumaan eri tavoin. Ryhmällä on jumppasali käytössä kaksi kertaa viikossa. Syksyllä fysioterapiaopiskelijat ohjasivat lapsille liikuntaa 5 kertaa. Esi- ja alkuopetuksen yhteistyössä valitsimme syksylle teemaksi liikkumisen ja luonnon. Siirtyminen heidän kanssa tapaamisiin tapahtuvat jalan, joten liikkumista tapahtuu siinäkin. Olemme varanneet syksylle ryhmälle Lupa Liikkua- tunteja muun muassa Ratinaan. Suunnitelmissa on ollut aloittaa yhteiset "käytäväjumpat" viereisen esiopetusryhmän kanssa. Lasten liikkumista ja motorisia taitoja olemme havainnoineet lomakkeiden avulla. Henkilöstö kannustaa omalla toiminnallaan lapsia aktiiviseen liikkumiseen ja opettaa lapsille esimerkiksi liikunnallisia ulkoleikkejä. Hyödynnetään teknologiaa esimerkiksi älytaulua erilaisille jumppahetkille. Talvella käydään luistelemassa läheisellä urheilukentällä.

2. Liikkumisen lisääminen & motoriset taidot ja toiminnallisuus

3. Kannustetaan lapsia liikkumaan aktiivisesti eri tavoin, esimerkiksi siirtymissä ruokalasta takaisin ryhmätilaan. Liikuntaleikit- ja laulut osana arkea. Lisätään liikuntaa toiminnallisiin kielellisiin ja matematiikkapajoihin. Käydään retkillä ja liikutaan kävellen yhteistyökouluun. Opetellaan uusia ulkoleikkejä. Kehitellään liikunnan

tueksi erilaisia haasteita lapsille, joita saavat suorittaa. Kartoitetaan lasten motorisia taitoja eri harjoitusten avulla, ja tartutaan kehityskohteisiin.

Kultasiivet:

Kultasiivet-ryhmän tilat ovat hyvät vapaaseen liikkumiseen. Lapsilla on mahdollisuus juosta, hyppiä, laukata keinua, leikkiä palloilla ryhmätiloissa. Pihassa on myös paljon avointa tilaa ja hyviä välineitä liikkumiseen. Koulukiinteistössä on paljon portaita ja siirtymissä tulee päivittäin paljon porraskävelyä.

Ohjatussa toiminnassa lapset saavat liikuntaharjoitusta aamuisin sensomotoriikkaharjoitusten muodossa aamupiirin yhteydessä. Lisäksi päivittäin on lauluhetki, jossa lapsilla on lupa liikkua ja tanssia musiikin mukana.

Keskiviikkoisin ryhmällämme on salivuoro, jolloin lapset harjoittelevat liikkumista ryhmässä. Lisäksi sali on varattu ryhmällemme päivittäin lounaan jälkeen, jolloin lapset pääsevät vuoroillaan yksin tai parin kanssa luovaan liikuntaan salissa.

Ryhmässä harjoitellaan paljon aistiharjoitteita ja kehonhallintaa. Ryhmän lapset tarvitsevat liikuntaa eri tavoin: joillekin se on keino purkaa kuormitusta ja jollekin toiselle keino oppia uutta tai jopa vaikea uusi harjoiteltava asia. Liikunnan merkitys on kuitenkin suuri kaikille.

4.3. Painopiste 3: Luontosuhteen vahvistaminen

Lukuvuoden 2026–2027 aikana paneudutaan ympäristö- ja kestävyyskasvatukseen lapsen luontosuhteen vahvistamisen kautta.

Toimenpiteissä keskitytään seuraaviin ympäristö- ja kestävyyskasvatuksen osa-alueisiin arvioinnin mukaisesti:

- *Oppiminen ympäristössä*
- *Oppiminen ympäristöstä*
- *Ympäristön puolesta toimiminen*

Mitä vahvuuksia olette yksikössä tunnistaneet?

Mitä osa-alueita yksikössä vahvistetaan lukuvuoden 2026–2027 aikana ja millä tavoin?

Sinisiivet;

Keskustellaan lasten kanssa luontoon liittyvistä asioista, kuten vuodenajoista, eläimistä ja kierrätyksestä. Käsittelemme yhdessä eri luonnonilmiöitä, esimerkiksi salamat ja pyörremyrskyt. Tutkimme päivittäin säätilaa, ja sen mukaan pukeutumista. Syy-seuraussuhteiden merkityksen oivaltaminen. Käsittelemme myös laajempia teemoja, kuten avaruus ja siihen liittyvät asiat. Lapset äänestivät omien pienryhmiensä nimet (Bambit & Ilvekset) eläimistä.

Käydään luonnossa liikkumassa, havainnoimassa ja leikkimässä. Lähellä sijaitsevat Kalevanharju ja Iidesjärvi hyviä retkikohteita. Kävelyretket lasten kotikulmille. Hyödynnetään luonnon materiaaleja kielellisiin ja matemaattisiin harjoituksiin sekä kädentaitotöihin. Käydään läpi jokamiehen oikeuksia ja korostetaan luonnon ja sen arvon merkitystä. Hyödynnetään erilaisia välineitä luonnon tutkimiseen, esimerkiksi suurennuslasit, mikroskooppi, dokumenttikamera ja älytaulu.

Kestävyyskasvatuksen näkökulmasta huolehdimme, että käytämme kaikki jämäpaperit ennen uuden ottamista ja keksimme kierrätysmateriaaleista erilaisia askarteluja. Pyrimme vähentämään ylimääräisten paperilomakkeiden jakamista perheille ja suosimme sen sijaan sähköisiä versioita. Harjoittelemme ottamaan ruokaa sen verran kuin jaksaa syödä, jotta ruokahävikki jäisi mahdollisimman vähäiseksi. Keskustelemme lasten kanssa siitä, mistä ruoka saadaan lautaselle.

Lukuvuoden 2026-2027 esi- ja alkuopetuksen yhteistyön myötä luontosuhteen vahvistaminen korostuu, sillä tapaamiset pyritään järjestämään luonnossa.

Kultasiivet:

- luontoon tutustuminen retkillä ja retkiltä tuoduilla luonnonmateriaaleilla (aistiharjoitukset, kädentaidot, leikit)

- luontoon liittyvät laulut, onnenpyörät, leikit

- vuodenaikoihin liittyvät laulut ja tehtävät, mm. nimeäminen ja kommunikoinnin apuvälineiden hyödyntäminen

- ulkoilussa luonnon ihmeisiin tutustuminen yhdessä aikuisen ja toisten lasten kanssa

- aikuisten malli